

Program obnovy

ÚVOD

Česká republika je v krizi. Politika, opírající se o volnou hru tržních sil a provázená ztrátou právního vědomí a morálky ztroskotala. Formální a polovičatá řešení, podřízená úzce stranickým zájmům, nevedou k pozitivním výsledkům. Potřeba systémové změny je stále naléhavější. Po desetileté všestranné devastaci ovšem nelze změnit poměry ze dne na den. Cestu k nápravě je však nutno nastoupit neprodleně. KSČM zpracovala a předkládá občanům k posouzení Program obnovy. Realnost tohoto programu spočívá v komplexu vzájemně podmíněných kroků, jež by v konečném efektu měly vést k ozdravení celého hospodářského a společenského systému, respektovat a zdůraznit národní zájmy a solidaritu v rozdělovacích procesech. Vycházíme přitom ze znalosti, inspirace a uplatnění prokazatelně osvědčených domácích i zahraničních zkušeností. Hlavní zdroje pro naplnění Programu obnovy vidíme především v oživení ekonomiky, v zastavení odlivu národního bohatství do zahraničí, usměrnění zahraničních i domácích investic na skutečný rozvoj, v omezení hospodářské kriminality, ve zdanění neproduktivního majetku a v úsporách vládních výdajů, zejména na státní správu a na NATO.

V Programu obnovy si klademe za cíl odvrátit ve střednědobém horizontu propad ČR, zastavit její zaostávání za vyspělým světem a nabídnout a poskytnout občanům větší sociální jistoty, důstojnost a reálné šance na uplatnění, zabránit poklesu celkové kulturní úrovně a čelit snahám omezovat demokracii. Pilířem tohoto programu je pět prioritních řešení nejpálčivějších problémů, na které navazuje obsáhlejší soubor konkrétních opatření na obnovu hospodářského růstu.

Současně chceme hledat cestu z krize v pozitivním obratu ve vývoji duchovního života společnosti, v rozvoji vzdělanosti, vědy a kultury. Za svůj dlouhodobý cíl přitom považujeme vytvářet základ pro stabilnější perspektivu, kterou je cesta k sociálně spravedlivější společnosti - k socialismu. KSČM se při uskutečňování tohoto programu obrací na občany s žádostí o podporu. Našim vládám v posledním období jako by byli lidé na obtíž. To se musí změnit. Stav země, její rozvoj, je věcí všech jejích občanů. Jsme si dobře vědomi toho, že program potřebných změn bude nutné dopracovávat, využívat nových možností, přizpůsobovat měnícím se okolnostem. KSČM má dostatek odborníků. Program obnovy ale nepřinese zlepšení, pokud pro něj nezískáme většinu občanů. KSČM počítá s lidmi, s jejich rozsáhlou iniciativou a účastí. Existuje lepší cesta pro naši zemi.

PROGRAM EKONOMIKY PRO ČLOVĚKA

Cíl:

Přejít k celkovému rozvoji ekonomiky, který umožní zvyšovat životní úroveň a vytvořit zdroje pro silnou sociální politiku, oživení hospodářství spojit s růstem výkonnosti a konkurenceschopnosti, s podporou domácí ekologicky únosné produkce a rozvojem především podniků tvořících páteř české ekonomiky, se zastavením vykořisťování naší země ze zahraničí a s nezbytnou solidaritou v rozdělovacích procesech.

- 1) Oživit národní hospodářství cestou důraznějších prorůstových opatření zvláště prostřednictvím modernizačních investic (cílené veřejné kapitálové výdaje, zvýšení investičních pobídek a podpora prorůstových bankovních úvěrů), podpory domácí poptávky včetně spotřeby tuzemské výroby a podpory vývozu české práce a zboží.
- 2) Kvalitu růstu zajistit projekty strukturálních změn, opírajícími se o vytypované hlavní státní cílové programy (věda, výzkum a kvalifikace, infrastruktura, energie, důsledná ekologizace) a o programy podpory inovací a jakosti. Podporovat proces efektivní koncentrace českých průmyslových podniků, bank a družstev.
- 3) Posílit výkon vlastnických práv státu a prosazovat v podnicích se státní účastí personální politiku na základě kvalifikace a odbornosti. Fond národního majetku (FNM) přeměnit na podnikatelský subjekt spravující na komerčních zásadách státní majetek. Při FNM zřídit Fond restrukturalizace místo neživotné revitalizační agentury, který ve spolupráci s Konsolidační bankou přispěje k ozdravení výrobních podniků a nebude zbytečně financovat bankovní sféru.
- 4) Posílit v rámci tržní ekonomiky strategické řízení a zpracovávání vzájemně provázaných koncepcí rozvoje hlavních odvětví (energetika, infrastruktura, zemědělství atp.) včetně rozvoje demokratického plánování a prognózování, do kterého budou zapojeny zájmové svazy, profesní komory, odborové a družstevní organizace. Vybudovat za tím účelem vládní úřad pro strategické řízení s odpovídajícími kompetencemi.
- 5) Omezit nepotřebné nebo nadměrně subvencované dovozy, podporovat vyváženější teritoriální strukturu zahraničního obchodu, kapitálově posílit Exportní banku a EGAP, rozšířit síť obchodních oddělení v zahraničí, chránit strategické domácí výrobce, zejména v zemědělství a výrobě potravin, rozvinout kampaň na podporu spotřeby domácích výrobků a dotovat spotřebu některých domácích produktů.
- 6) Ze zahraničních investic podporovat hlavně investice modernizační a rozšiřující počet pracovních míst. Nepovolovat výrobu s velkou ekologickou zátěží. Při vytvoření společných podniků prosazovat zásadu, aby v nich měl stát nebo obec nezbytnou kontrolu. Poskytnout silnější legislativní ochranu před spornými transfery zisků zahraničních společností mimo území republiky, omezit podíl cizího kapitálu na těžbě, prvotním zpracování i vývozu domácích surovin, snížit podíl zahraničního kapitálu v oblasti spojové a informační soustavy.

- 7) Prosadit reformu daňového systému sledující spravedlivé rozložení daní, progresivitu přímých daní (zatížení luxusu, neproduktivního a nadstandardního majetku a monopolních výrobců) a respektování sociálního hlediska u nepřímých daní, v konstrukci daní zohlednit podporu investic, tvorbu pracovních příležitostí a posilování úspor obyvatelstva. Zavést ekologické daně.
- 8) Zvýšit úlohu veřejných rozpočtů v politice hospodářského oživení. Zlepšit dále činnost finančních úřadů a zastavit dlouholetý nárůst daňových a dalších nedoplatků. Zpřísnit postup proti daňovým únikům. Provázat rozpočtovou a měnovou politiku, peněžní politiku podřídit potřebám oživení ekonomiky a do Ústavy ČR prosadit zásady, umožňující větší kontrolu nad ČNB. Podpořit reformu bankovního systému, který musí své problémy řešit z vlastních zdrojů, podpořit postupně slučování českých bank.
- 9) Zastavit plýtvání rozpočtovými prostředky na státní administrativu, např. zrušením Senátu, snížením příjmů ústavních činitelů, dosáhnout úspor zjednodušením systému státní a veřejné správy včetně správy sociálních dávek, zvýšením daňové disciplíny a finanční kázně. Zajistit promyšlenou správu veřejného dluhu a kontrolu čerpání rozpočtových výdajů.
- 10) Provést nápravu privatizace, realizovat rovnoprávnost všech vlastnických forem, na tomto základě pak obhájit, případně postupně obnovit příslušnou míru státního vlastnictví v bankovníctví, dopravě a telekomunikacích, v energetice, v těžbě surovin, ve vodním a lesním hospodářství; podporovat rozvoj moderní zemědělské velkovýroby, vlastnické jistoty zaručit všem, kdo nabyli poctivě svého majetku.
- 11) Chránit před devastací drobné a střední podnikání a vytvořit pro něj příznivé klima, mezi jiným zvýhodněním záruk na úvěry a leasing, podporou jakosti, podporou regionálních programů, vyplácet příspěvek na úhradu úvěrů, připravit programy podpory pro začínající malé firmy, pro nejmenší firmy zjednodušit účetnictví a usnadnit kontakt s úřady.
- 12) Změnit konkursní legislativu tak, aby bylo preferováno ozdravení ohrožených podniků včetně účasti státu nebo veřejných institucí na tomto procesu, odkoupit a kapitalizovat závazky významných českých podniků, znemožnit managementu firem nacházejících se v tíživé situaci udržet si své příjmy na úkor zaměstnanců, ať již ohrožením jejich práv či propouštěním, zneužíváním daňových úniků či jinými nelegitimními praktikami.
- 13) Prosazovat zaměstnanecké podnikové rady, posílit práva odborů a podporovat všechny formy účasti zaměstnanců na řízení podniků, od nejnižších (informace o provozu a záměrech podniku) po nejvyšší (podíl na rozhodování a zisku). Vytvořit podmínky umožňující koupi či pronájem podniků jejich zaměstnanci.
- 14) Zlepšit podmínky pro rozvoj českého zemědělství a venkova, odstranit restituční a transformační zátěže zemědělských družstev a podniků, poskytovat ochranu a podporu zemědělství na úrovni ostatních evropských států a vytvářet podmínky pro naplňování mimoprodukčních funkcí. Potravinovou bezpečnost orientovat na postupný návrat k plné soběstačnosti u potravin, jejichž produkce odpovídá našim klimatickým podmínkám a při jejich minimálně vyrovnané směně se zahraničím.

- 15) Rozhodně čelit hospodářské kriminalitě zřízením finanční prokuratury, zlepšením právních norem a zlepšením činnosti obchodního a trestního soudnictví, boj s hospodářskou kriminalitou postavit na přední místo na všech úrovních státní správy i ve výdajové politice veřejných rozpočtů. Usilovat o prosazení legislativní normy odstraňující znevýhodnění věřitelů nad dlužníky.
- 16) Prosazovat koncepci trvale udržitelného rozvoje, zastavit drancování přírodních zdrojů, zvýšit sankce za poškozování životního prostředí, zpřísnit regulaci nakládání s odpady, snížit škody způsobené automobilismem podporou všeobecně dostupné veřejné dopravy a zvýšením podílu železniční dopravy.
- 17) Postupně zlepšovat postavení českého zbrojního průmyslu odstraněním negativních vlivů západních zbrojních společností. Obnovit tradici českých zbrojovek, nedopustit jejich likvidaci, a potřeby obrany země v první řadě pokrývat z českých zdrojů.

ZA PLNOU ZAMĚSTNANOST

Cíl:

Vytvářet podmínky pro realizaci práva na práci pro všechny občany. Přejít od takřka výlučně uplatňovaného volného trhu práce k tvorbě nových pracovních příležitostí nabízejících šanci na nové uplatnění, a to především prorůstovými opatřeními. Politiku zaměstnanosti soustředit zejména na oblasti s nejvyšší nezaměstnaností a na rizikové skupiny obyvatelstva.

- 1) Postavit v boji proti nezaměstnanosti na první místo opatření k obnovení růstu ekonomiky a k záchraně hlavních průmyslových podniků, která povedou k tvorbě nových a udržení stávajících pracovních míst.
- 2) Zajistit získání pracovního poměru absolventům škol např. daňovým zvýhodněním podniků, které přijmou do prvního zaměstnání absolventy škol nebo přípravu a zaměstnání učňů programově zajišťují.
- 3) Chránit občany před nezaměstnaností změnou podmínek výpovědi a rozšířit odpovědnost zaměstnavatele a státu ve vztahu k zaměstnancům, kteří pečují o děti, nebo jinak nevýdělečně činné osoby, zvláště ve vztahu k samoživitelkám či samoživitelům. Statut společensky prospěšné činnosti spojené s jejím oceněním pak přiznat i práci v rodinách.
- 4) Realizovat na lokální úrovni připravovaný program „Zaměstnání v obci“, využívající finanční podpory a zaměstnání ve veřejném zájmu (v oblasti veřejné infrastruktury, služeb sociální péče a uplatnění lidského potenciálu, udržování veřejného pořádku a zlepšování životního prostředí) a opírající se o decentralizované instituce služeb zaměstnanosti na principu účasti regionálních zástupců zaměstnanců, veřejné správy a podniků.
- 5) Dotovat z Fondu zaměstnanosti zejména tvorbu pracovních míst pro mladé, pro občany se změněnou pracovní schopností, živitele početnějších rodin, předdůchodového věku a pro

dlouhodobě nezaměstnané. Připravit zvláštní programy proti pracovní diskriminaci (např. žen s dětmi, Romů, osob před důchodem apod.). Hospodaření Fondu podrobit účinné kontrole na tripartitním principu a zveřejňováním údajů.

- 6) Podporovat rozšiřování zaměstnanosti pracovníků, motivovat k nástupu do práce, např. daňovou úlevou u nástupního platu, dočasným souběhem podpory a platu atp. a podporovat zájem o rekvalifikaci, vázat podporu na absolvování kursů, na nabídku veřejných prací, posílit motivaci k práci zvýšením minimální mzdy nad úroveň životního minima pro rodinu s dětmi.
- 7) V pasivní politice zaměstnanosti postupně zvýšit vyplácenou podporu v nezaměstnanosti tak, aby se přibližovala v poměru k čisté mzdě na průměrnou evropskou úroveň, při větší adresnosti dávek, podle snahy uchazeče, najít si skutečně zaměstnání. Před vyplácením stále větších podpor v nezaměstnanosti a sociálních dávek dávat přednost podpoře (úlevy, garance, dotace) zaměstnavatelů při vytváření nových pracovních míst.
- 8) V návaznosti na strategické řízení posílit úlohu bilancování a plánování potřeby práce při zpracovávání regionálních programů rozvoje, a ovlivňovat ekonomickými nástroji přípravu lidí na zaměstnání podle očekávaného vývoje a struktury potřeby práce.
- 9) Vytvářet pracovní místa postupným zkracováním pracovní doby až na 35 hodin týdně, při zachování mezd a zajištění tlaku na růst produktivity práce. Současně dbát na respektování zákonem stanovené délky pracovní doby.

ZA POSTUPNOU OBNOVU SOCIÁLNÍCH JISTOT A ZA ROZVOJ NÁRODNÍ KULTURY

Cíl:

Silnou sociální politiku uskutečňovat na základě respektování požadavků Listiny základních práv a svobod, Evropské sociální charty, zajistit větší sociální jistoty při pružném a efektivním výkonu funkcí celého sociálního systému. Od pasivních dotací směřovat k aktivnímu zapojení sociálně ohrožených občanů do společnosti.

- 1) Skloubit v jednotném sociálním systému garantované pojištění bez vynucených úspor, vycházející z principu solidární ochrany a pomoci ohroženým s aktivní sociální politikou ovlivňující podmínky ve společensky žádoucích oblastech. Rozlišit tak sociálně potřebné od těch, kdo se pokoušejí na sociální politice parazitovat.
- 2) Udržet hodnotu zákonných dávek sociálního a zdravotního pojištění a chránit ji před znehodnocením inflací, zabránit vynucenému připojištění a rozvíjet jen dobrovolné vzájemné připojištění na zaměstnanecko-zaměstnavatelském základě. V oblasti finanční podpory zajistit dostatečnou automatickou a včasnou valorizaci dávek a důchodů, vrátit se k plošnému poskytování dětských přídavků, zavést programy podpory mladých manželství a rodin s dětmi, připravit program podpory populačního růstu jako základu zdravého rozvoje národa.

- 3) Přehodnotit pravidla odchodu do důchodu, nabídnout reálnou možnost předčasného odchodu do důchodu, zajistit aktivní práci i pro občany předdůchodového věku, neprodlužovat zákonný důchodový věk, odstranit mzdovou diskriminaci pracujících důchodců, posoudit co nejefektivnější formu správy důchodového pojištění, např. vytvořením veřejnoprávní důchodové pojišťovny, účelově vážící vybrané prostředky, oddělené od státního rozpočtu a veřejně kontrolované.
- 4) Usilovat o dostupné ceny základních životních potřeb (základní potraviny a ošacení, bydlení, voda, teplo, elektřina, místní doprava) a vytvořit v nezbytných případech systém dlouhodobé cenové regulace včetně využití možnosti nulové sazby DPH. Před jakoukoli úpravou těchto cen zveřejnit srozumitelnou analýzu (kalkulaci) nákladů.
- 5) Snížit celkovou kriminalitu ve společnosti, zvýšit ochranu obyvatel před kriminálními jevy jak rozvojem preventivních programů včetně nabídky volnočasových aktivit, tak účinnou prací represivních složek a orgánů justice, zejména v oblasti organizovaného zločinu a zvláště nebezpečných trestních činů. Vytvořit pro složky ministerstev vnitra a spravedlnosti personální a hmotné podmínky.
- 6) Obnovit odpovědnost státu za péči o zdraví občanů, posílit regulační funkci státu ve zdravotnictví, garantovat ekonomicky i územně dostupnou zdravotní péči a údržbu základní sítě zdravotnických zařízení včetně životně důležitých léčiv. V nestátním zdravotnictví podporovat formu veřejně prospěšných organizací.
- 7) Snížit počet zdravotních pojišťoven a omezit jejich diktát nad zdravotnictvím, sjednotit systém zdravotního pojišťovnictví na základě veřejného solidárního zdravotního pojištění, a snížit tak jeho finanční náročnost, systém podřídit veřejné kontrole s využitím principu samosprávy pojištěnců.
- 8) Obnovit komunální a družstevní výstavbu nájemních bytů se státní podporou, státem garantované úvěry pro výstavbu a rekonstrukci bytového fondu a zvýhodněné stavební půjčky pro občany. Přijmout opatření, která výrazně sníží možnosti spekulace s byty, posílit skutečnou ochranu a vymahatelnost práv nájemníků.
- 9) Garantovat bezplatné vzdělání na všech stupních státních škol, na základních a středních školách poskytovat učebnice a základní učební pomůcky zdarma, na vysokých školách vytvořit účinný systém prospěchových a sociálních stipendií, cenu ubytování a stravování studentů dotovat tak, aby byly dostupné všem.
- 10) Prosazovat včasné vyplácení výplat a sankcionovat pozdní výplatu v procentech z nevyplacené mzdy za každý den prodlení, s povinností zaměstnavatele vyplatit tuto sankci při nejbližší výplatě. Podporovat takový vývoj mezd, který nebude znehodnocován reálným vývojem inflace.
- 11) Pro spravedlivější určení platů specifických profesí (učitelé všech stupňů, zdravotní sestry, lékaři atd.) je třeba zpracovat systém oceňování, který by vedl k objektivnímu finančnímu ohodnocení a zabránil neváženým požadavkům či přetěžování nadměrnými úvazky. Obecně pak zajistit podporu mzdovému vzestupu zohledňujícímu růst produktivity práce.

- 12) Posílit akademické svobody, samosprávu vysokých škol a fakult, zabezpečit podmínky pro rozvoj vědecko-výzkumné činnosti vysokoškolských učitelů i pro rozvoj vědeckotechnické činnosti na vysokých školách ve spolupráci s výrobními podniky.
- 13) Garantovat dostupnost hodnot umění, literatury, kulturního dědictví a vzdělanosti nejširším vrstvám občanů bez ohledu na jejich majetkové zařazení, posílit odpovědnost státu a celé veřejné správy za zprostředkování kulturních hodnot a činnost kulturních zařízení, rozšiřovat pole působnosti zájmových organizací a občanských sdružení. Podporovat zdravý způsob života, rozvoj tělovýchovy a dostupnost sportovního vyžití.
- 14) Oprostit sféru umění a literatury od politického kádrování a jednostranné závislosti na komerci a na atmosféře vytvářené vládnoucí ideologií, uplatňovat při rozhodování o účasti ČR na integračních procesech hlediska národní kultury jako součásti mnohotvárné kultury evropské a světové.
- 15) Upravit práva a povinnosti vlastníků restituovaných uměleckých předmětů, aby nedocházelo k vyprazdňování a ochuzování veřejně přístupných sbírek, zpřísnit kontrolu při prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty. Prodloužit platnost zákona ukládajícího povinnost ponechat v restituovaných objektech kulturní či podobné původní zařízení.

ZA PROHLOUBENÍ DEMOKRACIE

Cíl:

Zvýšit podíl občanů na rozhodování, zabránit nadměrné byrokratizaci a manipulaci, urychleně dokončit reformu veřejné správy, která by zvýšila efektivnost jejího fungování a spolu se státním centrem vytvářela harmonický celek, obhajovat a prosazovat sociální rozměr lidských práv.

- 1) Bránit omezování pluralitního charakteru politického systému, nepřipustit diskriminaci menších politických stran a snížit hranici zvolení do PS PČR z 5 % na 3 %, uzákonit poměrné zastoupení subjektů, které uspěly ve volbách, v zastupitelských orgánech všech stupňů omezit neoprávněná privilegia poslanců.
- 2) Připravit výhledově zrušení současného Senátu, změnu postavení prezidenta v souvislosti s jeho přímou volbou, tyto změny ústavního pořádku a volebního systému učinit předmětem široké diskuse.
- 3) Utvořit prostor pro reálný vliv sdružení občanů a občanských iniciativ, sloužících k prosazování zájmů občanů obecně i na místní úrovni (občanské výbory, zapojení do orgánů samosprávy - komise a výbory). Zvýšit práva a vliv zaměstnanců a jejich organizací, především odborů.
- 4) Postavení orgánů územní samosprávy, krajů a obcí uvést do souladu s obsahem Evropské charty místních samospráv. Při racionalizaci veřejné správy prosazovat nadstranícký přístup s důrazem na odbornost, přijmout zákon o státní službě a modernizovat úpravu správního řízení a správních sankcí, schválit kodex úředníka veřejné správy - aby sloužil občanům a nevládl jim.

- 5) Se vznikem krajského zřízení posílit kompetence územních samospráv, posílit suverenitu zastupitelstev nad jejich radami, rozvíjet na všech úrovních veřejnou kontrolu.
- 6) Uplatňovat přímou a polopřímou demokracii, např. využitím zákona o referendu s působností celostátní i místní, ukončit diskriminaci založenou na plošném uplatňování hodnocení, např. prodlužováním působnosti zákona o lustracích uplatňujícího princip kolektivní viny za odpovědnost na chybách minulosti.
- 7) Rozšířit podíl obcí na daňových příjmech a na příspěvcích ze státního rozpočtu na veřejné účely, decentralizovat finanční toky v souvislosti s reformou státní a veřejné správy.
- 8) Podpořit opatření proti manipulaci s informacemi, zpřesnit pravidla fungování hromadných sdělovacích prostředků, zejména veřejnoprávních, směrem k větší demokracii informací, oslabit závislost medií na inzerentech (např. nemožnost odpisování nákladů na reklamu), zajistit náležitou ochranu dat občanů či informace o občanech.

PODPORA MÍRU A MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Cíl:

Usilovat o snížení rizika válečných konfliktů, účastnit se integračních procesů s ohledem na zajištění naší národní existence na rovnoprávném základě, boj s militarismem, proti závodům ve zbrojení a zastrašování při použití vojenské síly.

- 1) V zahraniční politice se orientovat všemi směry na uskupení prosazující mírovou spolupráci, usilovat zvláště o dobré vztahy se sousedními zeměmi, o nadstandardní vztahy se Slovenskou republikou, koncepčně a pod kontrolou využívat zdrojů a výhod vyplývajících z kooperačních vazeb a z členství v mezinárodních orgánech.
- 2) Podporovat reformu světových organizací směrem k posílení demokracie, rovnoprávnosti a akceschopnosti, vystupovat zejména proti oslabování nebo obcházení role OSN, obnovit intenzivní proces světového odzbrojování.
- 3) Ve spolupráci s mezinárodní levicí usilovat o zrušení agresivních mocenských bloků, o vystoupení z NATO a v první fázi pozastavit členství ČR v tomto paktu.
- 4) Rozvíjet kolektivní bezpečnost v rámci OSN a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, spory řešit prostřednictvím Charty OSN s důrazem na diplomatické a politické prostředky a preventivně sporům předcházet.
- 5) Potřebnou pozornost věnovat obraně země, ozbrojeným silám ČR, zejména Armádě ČR. Mít na zřeteli zákonné funkce ozbrojených sil tak, aby nebylo možné jejich zneužití při řešení vnitřních krizových situací.

- 6) Usilovat o rovnoprávnou a demokratickou evropskou spolupráci a integraci, využít objektivní integrační procesy k zlepšení životních podmínek lidí a v zájmu rovných šancí všech zemí na rozvoj.
- 7) O vstupu do EU rozhodnout v referendu, při jednáních o členství v EU prosazovat sjednání oboustranně výhodných a vyvážených podmínek, koncepčně a pod kontrolou využívat zdrojů z fondů EU včetně předvstupní pomoci.
- 8) Předcházet jednostranné závislosti na integraci s EU, podporou sjednocování Evropy i v rámci celoevropského hospodářského prostoru, vytvářením a posilováním hlubších dvoustranných i mnohostranných kooperačních vazeb i mimo rámec EU.
- 9) Obnovit a rozvíjet účinný systém civilní obrany a orientovat ho jak na možné vojenské ohrožení, tak na jiné typy katastrof a pohrom.